

# Wijkmonitor 2012

## Inleiding

Voor het Nieuwe Werken in de Wijk (NWW) is de wijkmonitor een instrument voor alle betrokken partners om tot een gedeelde analyse en visie op de wijk te komen. De gedeelde visie op de problematiek en kansen maakt het mogelijk om tot prioriteitsstelling te komen ofwel tot keuzen binnen en tussen wijken m.b.t. gezamenlijke interventies en inzet van middelen. In de wijkmonitor brengen we allerlei relevante informatie over de wijk bijeen. Informatie die betrekking heeft op bijvoorbeeld de kenmerken van de leefomgeving en de participatie en sociale binding van inwoners.

Het instrument biedt voor elk van de acht stadswijken één plaatje, waarin te zien is hoe de wijk in kwalitatieve zin van de stadsgemiddelde afwijkt, wat betreft een viertal hoofdthema's en een 16-tal onderliggende aspecten. In dit document worden de doel, de opzet en het gewenste vervolg van de wijkmonitor omschreven. Als bijlagen zijn de pakweg 70 indicatoren vermeld waaruit de monitor is opgebouwd, alsmede een technische uitleg hoe van die veelheid aan indicatoren één cijfer per wijk wordt afgeleid.

## Doel

Het instrument is een objectieve analyse van beschikbare wijkstatistieken met als gecombineerd doel focussen en sturen.

De gemeente heeft in dit proces als rol om te faciliteren, door het aanleveren van de cijfers en het faciliteren van de gesprekken. De maatschappelijke partners in de wijken bepalen echter wat deze cijfers betekenen voor hun aanpak. Door dit proces met elkaar te doen, delen we de informatie en kan er wel een gezamenlijk beeld zijn van kansen, bedreigingen en prioriteiten.

Uitgangspunten wijkanalyse:

- Focus op de signalering van problemen en kansen op wijkniveau  
De wijkmonitor wordt in eerste instantie voor interpretatie en verdieping voorgelegd aan de wijkprofessionals die participeren in de Brede Integrale Netwerken op stadsdeel niveau. De verslagen van deze bijeenkomsten plus de wijkanalyses leiden tot een rapportage. In de rapportage worden het college en de maatschappelijke partners geïnformeerd over de belangrijkste knel- en pijnpunten en de kansen die opgepakt gaan worden.
- Sturen op doelstellingen en de vuistregels van het NWW  
Het NWW kent de volgende drie doelstellingen:
  - *Verbeter de leefbaarheid op straat, in de buurt, in de wijk:* tegengaan van verloedering van de woonomgeving (wonen, leefbaarheid en veiligheid) en bevorderen van sociale samenhang;
  - *Zorg voor de kwetsbaren in de samenleving* op basis van 'empowerment' (een sluitende aanpak voor de burgers op basis van hun eigen kracht);
  - *Zet in op sociaal economische stijging van de inwoners:* kansen vergroten – iedereen een stapje vooruit (onderwijs, werk, cultuur, sport en recreatie).

Het NWW kent de volgende vuistregels:

- Inwoners centraal: eigen kracht voorop
- Sturen op samenhang en integratie
- Gezamenlijke slagkracht versterken

## Opzet

Voor de uitwerking zijn wij geïnspireerd door de wijkmonitoren zoals de gemeenten Zaanstad, Rotterdam en Utrecht die hebben ontwikkeld. De monitor geeft in één oogopslag de 'kwaliteit' van wijken weer en beantwoordt de kernvraag: waar gaat het goed (en waar minder) in onze wijk(en)?

## Thema's

In de wijkmonitor komen vier thema's naar voren die elk een beeld geven van de aanwezigheid van risicofactoren in een wijk of de stad. De thema's '*persoonlijke capaciteiten*' en '*leefomgeving*' kunnen worden gezien als voorwaardenscheppend. Het eerste gaat in op de mogelijkheden van mensen in de wijk. Dit sluit aan bij de doelstellingen '*zet in op sociaal economische stijging van de inwoners*'. Het tweede thema '*leefomgeving*' gaat over de wijk of de buurt en geeft aan hoe het staat met het fysieke aanbod, het onderhouds- en voorzieningenniveau en de (ervaren) veiligheid. Dit sluit aan bij het eerste deel van de doelstelling '*Verbeter de leefbaarheid op straat, in de buurt, in de wijk*'.

Thema's drie en vier, '*sociale binding*' en '*participatie*' hebben betrekking op persoonlijke acties van de inwoners van de wijk. '*Sociale binding*' valt samen met het tweede deel van de eerste doelstelling '*het bevorderen van de sociale samenhang*'. '*Participatie*' ten slotte bevat aspecten die voor zowel de doelstelling '*zet in op sociaal economische stijging van de inwoners*' als '*Zorg voor de kwetsbaren in de samenleving*'. De thema's '*participatie*' en '*capaciteiten*' geven een goede indicatie waar de kwetsbaren in de samenleving zich bevinden, maar dat zegt uiteraard niets over de zorg die zij krijgen.

## Aspecten en Indicatoren

De thema's zijn alle vier opgebouwd uit een aantal sub-thema's oftewel 'aspecten'. Het thema 'Leefomgeving' kent een vijftal aspecten, de thema 'Sociale Binding' een drietal en de andere twee thema's kennen een viertal aspecten. Voor het berekenen van een wijk-score op een specifieke thema hebben alle onderliggende aspecten hetzelfde gewicht.

Onder de 16 aspecten verschuilen ongeveer 70 indicatoren. Deze vormen de concrete data waarmee de verschillen tussen wijken worden berekend. Bij de selectie van indicatoren voor opname in het instrument zijn de volgende criteria gehanteerd:

- Geen nieuw onderzoek; informatie bevindt zich in bestaande datasystemen
- Informatie is beschikbaar op wijkniveau (of lager), en weerspiegelt verschillen tussen wijken
- De verschillen tussen wijken zijn behalve kwantitatief ook kwalitatief van aard: er is algemeen overeenstemming wat betreft de waarden oftewel de richting de data dient te nemen
- Informatie wordt om het jaar of vaker geactualiseerd

In bijlagen I is een volledig overzicht van aspecten en hun onderliggende indicatoren weergegeven.

## De indicatoren op kaart

Alle gebruikte indicatoren zijn op geografische kaarten overbracht en zichtbaar gemaakt, alsmede in tabellen geordend. Deze worden per thema aangeboden en dienen als 'onderlegger' van deze wijkmonitor. Per indicator is steeds gekozen voor een verdeling naar het kleinste geografische gebied waarmee schattingen nauwkeurig en personen onherkenbaar blijven. Bij registraties is dit doorgaans een verdeling op buurniveau; bij data verkregen door peilingen zijn 'deelwijken' (de helft van een stadswijk) doorgaans het kleinste gebied waarin schattingen nauwkeurigheid behouden.

## Vervolg

Over de gehele stad zijn scores per wijk berekend ofwel in totaal voor 8 stadswijken (2 wijken per stadsdeel). De wijkmonitor 2012 wordt als nulmeting beschouwd. Voor de vergelijking en interpretatie is ook een wijkmonitor 2010 opgesteld (een -1 meting). Het is de bedoeling om de wijkmonitor eens per twee jaar te actualiseren.

De wijkanalyses worden ter bespreking en interpretatie voorgelegd aan de wijkprofessionals in de Brede Integrale Netwerken (BIN). De BIN's worden voorbereid en georganiseerd – in samenspraak met de gemeente - door de coördinatoren van Welzijn Lelystad.

Na informering van het college zullen de gesprekken plaats vinden met de maatschappelijke partners over hoe de focus en prioritering uitgewerkt gaat worden, zowel richting bewoners en hun betrokkenheid bij de activiteiten en maatregelen als richting mogelijke bijstelling of bevestiging van lopend beleid en de nieuwe prestatieafspraken voor 2014. Op de BIN's zijn naast de wijkprofessionals ook de actieve en betrokken bewoners van harte welkom.

### Tenslotte

Het gaat om een *wijkmonitor*. De monitor laat zien hoe het ervoor staat in een wijk ten opzichte van andere Lelystadse wijken. Voor een landelijke vergelijking zijn andere instrumenten nodig (zoals bijvoorbeeld de Leefbaarometer of de Integrale Veiligheids Monitor). Voor een verklaring van de getoonde verschillen, en voor een aanpak van gesignaleerde problemen, is de kennis van de professionals in de wijk onontbeerlijk.

## Bijlage I: Overzicht van gebruikte indicatoren en bronnen

Ingedeeld naar thema en aspect, presenteren wij hieronder een overzicht van de indicatoren die in Wijkmonitor 2012 zijn opgenomen. Daarbij vermelden wij de bron(nen).

### Persoonlijk Capaciteiten

Aspect	Indicator	Bron
Opleiding	% jongeren dat voortijdig school heeft verlaten VSV-ers *	Onderwijsmonitor / DUO 2011
	% havo/vwo leerlingen op totaal vo (zonder brugklas )	Onderwijsmonitor / DUO 2011
	% leerlingen op zwakke basisschool in wijk *	Onderwijsinspectie / DUO 2011/ GBA 2011
	% bevolking met middelbare of hoge opleidingsniveau	O&S peiling 2011
Gezondheid	Domeinscore gezondheid (gem Lelystad 2004=100)	O&S peiling Leefsituatie 2010
	% inwoners dat lichamelijke hulpmiddelen ontvangt *	afd WIZ 2011 / GBA
	% kinderen (5-10 jaar) met normaal gewicht	Centrum Jeugd en Gezin 2010
	% kinderen (5-10 jaar) met psychosociale problemen *	Centrum Jeugd en Gezin 2010
	Aantal ambulanceritten per 1000 inwoners	GGD 2011
	Aandeel inwoners dat geregistreerd slachtoffer is van huiselijk geweld	Politie 2011/ GBA
Inkomen	% ontvangers van bijstandsuitkering *	afd WIZ 2011 / GBA
	% huishoudens afhankelijk van een uitkering *	CBS / RIO 2009
	% huishoudens met inkomen onder 120% van sociaal minimum *	afd WIZ / GBA 1-1-2011
	% huishoudens met (top) inkomen in 80-100% decielen	CBS / RIO 2009
	Dimensie bevolkingsamenstelling (schaal -50 tot +50)	VROM / Leefbaarometer 2010
	Domeinscore Consumptiegoederen (gem Lelystad 2004=100)	O&S peiling Leefsituatie 2010
	Aandeel huurders van Centrada met een betalingsachterstand	Centrada 2011

Demografie	% bewoners korter dan 2 jaar woonachtig in NL *	GBA 1-1-2012
	Groene druk (0 tot 20 / 20 tot 65 jaar) *	GBA 1-1-2012
	Grijze druk (65+ / 20 tot 65 jaar) *	GBA 1-1-2012

## Leefomgeving

Huisvesting	Bewonersoordeel over woning (schaal 0-10)	O&S peiling 2011
	% goedkope huur *	CBS Statline 2011
	% koopwoningen	CBS Statline 2011
	Gemiddelde WOZ waarde	WOK 2011
	% bewoonde woningen	GBA / BAG 1-1-2012
	Dimensie woningvoorraad (schaal -50 tot +50)	VRM / Leefbaarometer 2010
	Bevolkingsdichtheid (personen per km <sup>2</sup> )	Arealen en GBA
Voorzieningen	% tevreden over speelmogelijkheden voor kinderen	O&S peiling 2011
	% tevreden over winkels voor dagelijkse boodschappen	O&S peiling 2011
	% tevreden over voorzieningen voor jongeren	O&S peiling 2011
	Gemiddelde rapportcijfer voorzieningen in de buurt	O&S peiling 2011
	Aantal voltijds arbeidsplaatsen per 100 huishoudens	Prov Flevoland 2011 / GBA
	Dimensie Voorzieningenniveau (schaal -50 tot +50)	VRM / Leefbaarometer 2010
	Afstand (gemiddeld) tot horeca voorzieningen *	CBS Statline 2011
	Afstand (gemiddeld) tot winkelvoorzieningen *	CBS Statline 2011
	Afstand (gemiddeld) tot onderwijsvoorzieningen *	CBS Statline 2011
Sociale harmonie	Sociale overlast (schaal 0-10) *	O&S peiling 2011
	Verkeersoverlast (schaal 0-10) *	O&S peiling 2011
Fysieke kwaliteit	Verloedering (schaal 0-10) *	O&S peiling 2011
	% tevreden met schoonhouden wegen groen etc.	O&S peiling 2011
	Dimensie Publieke ruimte (schaal -50 tot +50)	VRM / Leefbaarometer 2010
	Oordeel technische waarde (schaal 1 tot 5)	Monitor Kwaliteitsplan
	Oordeel gebruikswaarde (schaal 1 tot 5)	Monitor Kwaliteitsplan
	Oordeel belevingswaarde (schaal 1 tot 5)	Monitor Kwaliteitsplan
Veiligheid	Woninginbraken per 100 woningen *	Politie Incidenten 2011 / GBA
	Voertuigcriminaliteit per 100 inwoners *	Politie Incidenten 2011 / GBA
	Gewelddelicten per 100 inwoners *	Politie Incidenten 2011 / GBA
	Gemiddelde Rapportcijfer buurt veiligheid	O&S peiling 2011
	% voelt zich wel eens onveilig in eigen buurt *	O&S peiling 2011
	Perceptie dreiging (schaal 0-10) *	O&S peiling 2011
	Dimensie Veiligheid (schaal -50 tot +50)	VRM / Leefbaarometer 2010

## Participatie

Werk	% NWW-ers van potentiële beroepsbevolking % huishoudens met arbeid als inkomensbron Aantal ZZPers per 100 huishouden	UWV/ GBA 1-1-2012 CBS / RIO 2009 Prov Flevoland 2011 / GBA
Sociale contacten	% inwoners dat wekelijks contact heeft met vrienden en burens % dat hoger scoort dan 15 op de isolementsschaal	O&S peiling 2010 O&S peiling 2010
Sociaal-culturele deelname	Domeinscore sport (Gem. Lelystad 2004 = 100) Domeinscore vrije tijd (Gem. Lelystad 2004 = 100)	O&S peiling 2010 O&S peiling 2010
Betrokkenheid	% bewoners dat mantelzorg verricht % mantelzorgers volgens Welzijn Lelystad % bewoners dat vrijwilligerswerk doet % vrijwilligers volgens Welzijn Lelystad % inwoners dat (naar eigen beleving) een actieve bijdrage heeft geleverd aan leefbaarheid van buurt % dat mee wil praten bij belangrijke beslissingen	O&S peiling 2010 St Welzijn Lelystad 2011 O&S peiling 2010 St Welzijn Lelystad 2011 O&S peiling 2011 O&S peiling 2011
<b>Sociale binding</b>		
Vestiging / vertrek	% verhuizingen * % bewoners dat korter dan 2 jaar in buurt woont * % bewoners dat langer dan 10 jaar in buurt woont % Binnenwijkse verhuizingen als deel van alle verhuizingen	GBA 2011 GBA 1-1-2012 GBA 1-1-2012 GBA 2011
Ervaren binding	% bewoners dat zich gehecht voelt aan de buurt % inwoners dat zich verantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid van de buurt Sociale kwaliteit van de woonomgeving (schaal 0-10)	O&S peiling 2011 O&S peiling 2011 O&S peiling 2011
Sociale samenhang	Dimensie sociale samenhang (schaal -50 tot + 50) Oordeel over voorzieningen voor jongeren Oordeel over speelvoorzieningen voor kinderen	VROM / Leefbaarometer 2010 O&S peiling 2011 O&S peiling 2011

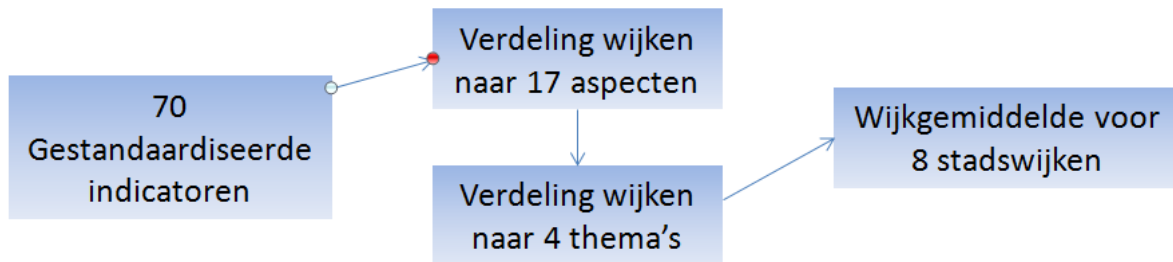
\* Indicator loopt in negatieve zin op (hoe lager de score hoe beter); voor de berekeningen van de wijkmonitor zijn de waarden omgedraaid (= vermenigvuldigd met -1).

## Bijlage II: Techniek

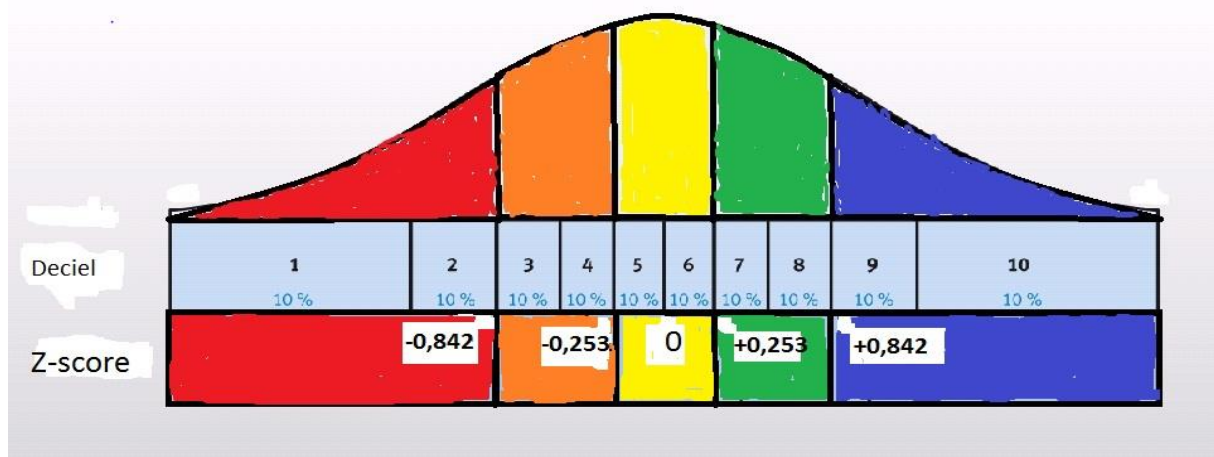
De vier thema's zijn onder verdeeld in (16) aspecten. Onder die aspecten zijn circa 70 indicatoren gebracht (voor een overzicht zie bijlage I hierboven). Om de indicatoren zoveel mogelijk een gelijk gewicht in de monitor toe te kennen, zijn ze 'gestandaardiseerd'. Deze statistische bezigheid houdt in dat indicatoren wiskundig worden omgerekend zodat ze allemaal een (stads)gemiddeld '0' hebben, met een bescheiden verspreiding van (wijk)scores (-3 tot +3) eromheen.

De standaard waarden van alle indicatoren behorend tot een bepaald aspect worden gemiddeld, om een rangschikking (van wijken) te genereren voor dit aspect. Op dezelfde wijze worden alle

(standaard) waarden van de aspecten behorend tot een bepaalde thema gemiddeld, om de verspreiding van wijkwaarden rondom de standaard nul voor deze thema te genereren. Tenslotte zijn de wijkwaarden op de vier thema's gemiddeld, om de acht wijkgemiddelden te berekenen. Dit wiskundig proces is hieronder in schema verbeeld. Het berekenen met gestandaardiseerde indicatoren zorgt voor een 'objectief' rangschikking van de 8 stadswijken: de rangschikking is niet bepaald door de rekenaar. Door geen wegingen in de berekening aan te brengen hebben alle indicatoren binnen een aspect hetzelfde gewicht, alsmede alle aspecten binnen een thema, en alle vier thema's voor de wijkgemiddelde.<sup>1</sup>



Het werken met standaardwaarden houdt ook in dat er standaardgrenzen kunnen worden aangeduid. Bij alle berekeningen van aspect-, thema- en wijkverdelingen is een rangschikking in vijf categorieën aangebracht, waarbij de grenzen tussen categorieën zo zijn getrokken dat in elke categorie pakweg 20% van de standaardwaarden zijn te vinden. Kleuren zijn aan die categorieën toegekend: rood voor de slechtste scores (niet altijd de laagste); geel voor scores rondom het gemiddelde; en blauw voor de meest gunstige scores. In de schema hieronder is dit principe verbeeld.



In de 'onderlegger' van kaarten en tabellen worden waarden zonder 'standaardisering' gepresenteerd. Dit vergemakkelijkt de interpretatie van de cijfers. Daarbij zijn (kleine) afwijkingen van de wijkcores mogelijk, doordat gemiddelden en verdelingen anders dan op wijkniveau worden berekend.

<sup>1</sup> De keerzijde van dit gelijkwaardigheids principe is dat het relatief klein aantal indicatoren voor de thema's 'participatie' en 'sociale binding' meer gewicht krijgt bij het berekenen van de algehele wijkgemiddelde, dan de vele indicatoren van de thema's 'persoonlijke capaciteit' en 'leefomgeving'.